

УДК 336.711.65

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-29>**Бухтіарова А.Г.**

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Сумського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2631-3323>

Відменко Ю.В.

студентка
Сумського державного університету

Гавриш Ю.С.

студентка
Сумського державного університету

Bukhtiarova Alina, Gavrysh Yulia, Vidmenko Yulia
Sumy State University

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗШИРЕННЯ СХЕМ ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

CURRENT TRENDS IN SCHEMES EXPANSION OF MONEY LAUNDERING

Стаття присвячена дослідженню сучасних методів відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом, у контексті цифровізації фінансової сфери економіки країни. У роботі визначено вплив нових технологій на розширення методів легалізації злочинних доходів. Визначено, що однією з найпопулярніших галузей легалізації «брудних» грошей виступає банківський сектор країни, зокрема система P2P-переказів. Розповсюдженим методом відмивання грошей у міжособистісних переказах виступає фішинг, тобто підробка сайтів реальних структур. Розглянуто схеми відмивання грошей, що ґрунтуються на технології блокчейну. Визначено, що найбільш популярними способом відмивання криптовалюти є «нашарування», а також створення сервісів-міксерів. У роботі виявлено схеми відмивання грошових коштів у зв'язку з COVID-19, найпоширенішим підґрунтям чого виступає начебто збір благодійних внесків. Досліджено, що нові технології починають відігравати потенційно значну роль у сфері протидії відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом.

Ключові слова: відмивання доходів, Фінтех, P2P-перекази, криптовалюта, краудфандинг, електронні платежі, COVID-19.

Статья посвящена исследованию современных методов отмывания доходов, полученных преступным путем, в контексте цифровизации финансовой сферы экономики страны. В работе определено влияние новых технологий на расширение методов легализации преступных доходов. Определено, что одной из самых популярных отраслей легализации «грязных» денег выступает банковский сектор страны, в частности система P2P-переводов. Распространенным методом отмывания денег в межличностных переводах выступает фишинг, то есть подделка сайтов реальных структур. Рассмотрены схемы отмывания денег, основанные на технологии блокчейна. Определено, что наиболее популярными способом отмывания криптовалюты является «наслоение», а также создания сервис-миксеров. В работе выявлены схемы отмывания денежных средств в связи с COVID-19 через сбор благотворительных взносов. Доказано, что новые технологии начинают играть потенциально значительную роль в сфере противодействия отмыванию средств, полученных преступным путем.

Ключевые слова: отмывание доходов, Финтех, P2P-переводы, криптовалюта, краудфандинг, электронные платежи, COVID-19.

New technologies are used equally by law-abiding citizens and criminals. The article is devoted to the study of modern methods of money laundering in the context of digitalization of the financial sector of the economy. The paper identifies the impact of new technologies on the expansion of means of legalization of criminal proceeds. In the context of the work provided a definition of the term "money laundering". The main driver of the complexity of existing money laundering schemes is access to the Internet, through which "dirty" money moves not only within national borders but also beyond it. Technological developments open up new opportunities for Fintech service providers. However, this area remains vulnerable to the possibility of money laundering by criminal structures. It determines that one of the most popular areas of money laundering is the country's banking sector, in particular the P2P transfer system. A standard method of money laundering in interpersonal transfers is phishing, i.e., forgery of sites of real structures. Equity crowdfunding is a relatively easy way to legalize criminal proceeds. There are at least two of the most common schemes based on the creation of a non-existent company. Money laundering schemes based on blockchain technology considered. It determined that the most popular way to launder cryptocurrency is "layering" and the creation of mixer services. Another way to legalize illicit income using cryptocurrency is an online casino through which "dirty" money put into circulation. The fight against the coronavirus infection pandemic has become a global trend in early 2020. The paper identifies money laundering schemes connected with COVID-19, the most common reason for which is the alleged collection of charitable contributions. It investigated that new technologies are beginning to play a potentially significant role in combating money laundering. One of them is artificial intelligence, which is guaranteed to be able to bring the fight against money laundering to a qualitatively new level. Another tool that helps detect changes in customer transactions is machine learning.

Key words: money laundering, Fintech, P2P transfers, cryptocurrency, crowdfunding, electronic payments, COVID-19.

Постановка проблеми. Поява та розвиток нових фінансових та інформаційних технологій, інтеграція національних економічних систем у світову економіку, розширення господарських зв'язків як на рівні окремої держави, так і на наднаціональному рівні суттєво полегшують та навіть забезпечують комунікацію злочинців не лише на території окремої країни, але і за її межами. Безперечно, технічні нововведення змінюють галузь фінансових послуг, пропонуючи абсолютно нові продукти, що спрямовано на полегшення доступу до них, проте водночас виникають нові загрози та вразливості для фінансового сектору, такі як кібератаки (шахрайство в Інтернеті) або маніпуляції з обліковим записом.

Сьогодні можливості фінтеху значно впливають на швидкість здійснення фінансових операцій у будь-якій сфері економіки, що, в свою чергу, впливає і на схеми відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, які стають все більш складними та розгалуженими. Для їх реалізації залучається велика кількість фінансових установ та учасників. При цьому різноманітність форм розрахунків між учасниками фінансових відносин впливає і на розрахунки осіб, пов'язаних із провадженням злочинної діяльності, зокрема з відмиванням «брудних» грошей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних аспектів питання легалізації злочинних доходів присвячена велика кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Зокрема, увагу окресленій проблемі приділяють такі автори, як З. Дах, О.О. Дудоров, А.С. Іващенко, Х.-Х. Кернер, В.О. Коновалова, Н.М. Мироненко, С.В. Мисов, М.І. Панов, Т.М. Тертиченко, В.І. Шепітько, Ю.С. Кужукина та ін. Але, незважаючи на наукову та практичну цінність опублікованих праць, ще недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного підходу до вивчення сучасних схем відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

Метою статті є розгляд актуальних схем відмивання доходів у сфері нових фінансових технологій, а також визначення шляхів боротьби з ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація економіки створює нові можливості для кримінальних структур, які займаються відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму. Легалізація доходів, отриманих неправомірними способами, становить загрозу економічній безпеці будь-якій країні, вона набуває небезпечного характеру, оскільки різні схеми відмивання грошей мають зв'язок з організованою злочинністю, такою як фінансування тероризму, фінансове шахрайство та наркобізнес.

Під терміном «відмивання» грошей мають на увазі перетворення незаконно отриманих грошей на легальні. Науковці, що досліджують питання відмивання грошей, пропонують різні визначення цього явища. Так, наприклад на думку Н.М. Мироненко, під «відмиванням» коштів необхідно розуміти інвестування зароблених злочинним способом коштів або їх переказ із метою приховування джерел їх надходжень [1]. А.Е. Жалінський вважає, що відмивання грошей – це кінцевий етап перетворення злочинності у прибуткове та ефективне вироб-

ництво, під час якого відбувається незаконна та шкідлива для суспільства концентрація економічної та політичної влади в руках неконтрольованої групи осіб [2].

За визначенням В.А. Журавель, спосіб легалізації злочинних доходів являє собою систему різних дій, операцій та прийомів, яка спрямована на підготовку до визнання та приховання, маскування її наслідків, а також безпосереднє введення незаконних доходів у легальний сектор [3].

З іншого боку, Група з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) зазначає, що метою великої кількості злочинних діянь є отримання прибутку особою чи групою, яка здійснює діяння. Відмивання грошей – це обробка цих злочинних доходів із метою замаскувати їх незаконне походження. Цей процес має вирішальне значення, оскільки він дозволяє злочинцю отримувати ці прибутки, не загрожуючи їх джерелам.

У сучасному суспільстві процес відмивання грошей дуже часто супроводжується використанням Інтернет-технологій, що дозволяє дистанційно управляти і розпоряджатися своїми активами, укладати різні договори з іноземними контрагентами без необхідності особистого контакту, створювати Інтернет-майданчики продажів, а також платформи краудфандингу для штучних цілей. Сучасні технології в сфері електронної комерції також стали причиною появи нових засобів платежу та розрахунків через глобальну мережу та її анонімні сегменти за допомогою різних криптовалют, віртуальних монет і електронних засобів обліку.

На жаль, публічна доступність технологій розрахунків і їх глобальне поширення стало причиною того, що ці технології можуть бути використані незаконним шляхом із метою відмивання грошей через мережу Інтернет. Найбільш популярними та широкоживаними формами легалізації злочинних доходів Інтернет-шляхом є проведення ланцюга фінансових операцій через кілька банківських рахунків за допомогою віддаленого доступу, використання готівки на останньому етапі ланцюга фінансових операцій, купівля електронних грошей і використання систем платежів через електронні гаманці, конвертація незаконних доходів в товари шляхом їх придбання через Інтернет тощо [4].

Злочинці активно використовують у своїх цілях можливість платіжних систем і електронних грошей. Для руху відмитих доходів вони користуються як внутрішньодержавними, так і міжнародними платіжними системами, серед яких WebMoney, Liberty Reserve, децентралізована система Bitcoin, віртуальна валюта E-Gold та ін. [5]. Існують також і способи виведення грошових коштів із систем електронних грошей: банківський переказ, виплата готівкою

через системи грошових переказів Western Union і аналогічні системи, виплата готівкою за допомогою спеціалізованого обмінного пункту електронних валют. Спостерігається велика кількість методів введення/виведення електронної валюти, що робить її легкодоступною і зручною для користувачів, і разом з тим вона також спрощує і популяризує можливості її використання для незаконних грошових операцій.

Однією з найпривабливіших галузей економіки для відмивання доходів через різноманітність фінансових послуг та інструментів, клієнтської бази та акумуляції залучених коштів є банківська система. Сучасні віртуальні технології банківської діяльності дозволяють змінити систему здійснення незаконних транзакцій та підвищити анонімність таких операцій.

Банківський сектор став однією із найбільш швидкозростаючих сфер програмного забезпечення, що включає розвиток P2P-платежів. Системи міжособистісних електронних платежів знаходяться сьогодні на передовій електронного фінансового бізнесу. У міру того, як на ринку з'являється все більше різних видів послуг електронних платежів P2P, розширюються і способи ведення шахрайських операцій. Вже було відзначено низку випадків використання послуг P2P для відмивання «брудних грошей» і застосування викрадених номерів кредитних карток. Все це змушує провайдерів активно шукати способи запобігання і виявлення шахрайства.

Зазначимо, що поширеним способом отримання злочинних доходів у P2P-переказах виступає фішинг – сучасний вид онлайн-шахрайства, за якого злочинці викрадають номери банківських карт, PIN-коди, паролі до онлайн-банкінгу та іншу конфіденційну інформацію. Фішингові сайти є сайтами-підробками, які зовні не відрізняються від «оригіналу». Це може бути «сайт-близнюк» банку, платіжної системи, Інтернет-магазину або будь-якого іншого сервісу, де потрібно вводити дані банківської картки [6].

Злочинці знаходять шляхи відмивання доходів і в такій сфері, як краудінвестинг. Зокрема, платформи акціонерного краудфандингу можуть бути використані для полегшення відмивання грошей принаймні двома способами [7]. Так, за першим способом продавець незаконного товару, наприклад наркотиків або незареєстрованої вогнепальної зброї, може створити фальшиву компанію та продати її цінні папери на платформу довільного фінансування. У результаті покупці можуть «законно» придбати акції неіснуючого підприємства через платформу. Таким чином, дистриб'ютори отримують кошти в електронному вигляді, а не готівкою, а також мають змогу агрегувати кілька платежів в один потік капіталу [8].

Відмітимо, що онлайн-компонент платежів полегшує їхню інтеграцію у фінансову систему. За другим сценарієм дистриб'ютор аналогічно має можливість створити незареєстроване підприємство та продати свої цінні папери через платформу краудінвестингу. Далі, використовуючи Інтернет-псевдонім, той самий дистриб'ютор також інвестує незаконно отримані гроші у власне підприємство, що полегшує переміщення незаконно отриманих доходів через кордон. Це пов'язано насамперед із поширенням транскордонного краудфандингу, який фактично не регулюється [9].

Крім того, все частіше з'являються фінансові злочини, які скоєні з використанням криптовалют. Так, Європол [10] було проаналізовано її обсяг, у результаті чого визначено, що найбільшу популярність криптовалютні ресурси набувають у кримінальному середовищі. Одним з найпопулярніших методів для відмивання грошей в цій сфері є так зване нашарування. У традиційних фінансах (тих, що не пов'язані з Фінтехом) це виглядає як використання «брудних» грошей для купівлі якогось досить дорогого активу. Найчастіше для цих цілей використовують об'єкти нерухомості. Через довгий ланцюжок підставних компаній така нерухомість перепродається суттєву кількість разів, через що встановити реального покупця стає дуже проблематично.

Ця схема успішно перенесена на цифрові активи. Спершу на «брудні» гроші купується криптовалюта. Потім, використовуючи спеціалізовані сервіси-міксери, що можна визначити як цифровий аналог пралень Аль Капоне [11], придбана криптовалюта розділяється на безліч частин, які конвертуються в інші доступні токени. Таким чином, великий криптовалютний потік розбивається на величезну кількість «струмочків», які проходять через сотні і тисячі адрес. Зрозуміло, що визначити реального власника в такому разі більш ніж проблематично.

Ще одним досить популярним у зловмисників способом відмивання брудних грошей є ігрова індустрія. Азартні ігри завжди були магнітом для людей, які мають намір перетворювати доходи від злочину у легалізовані гроші. Це галузь, яка характеризується величезними сумами грошей, що рухаються з місця на місце із запаморочливою швидкістю. Сьогодні більше третини ігрової індустрії становить онлайн-ринок. Сума грошових коштів, що надходить через каси цифрових спортивних книг та онлайн-казино, є астрономічними [11].

Криптоказино – галузь, в якій щодня впроваджуються десятки неліцензованих сайтів, при цьому більшість формуються у юрисдикціях зі слабкими або неіснуючими режимами

нагляду. Так, на його рахунок вноситься певний обсяг криптовалюти, далі робляться незначні ставки, а за результатами гроші виводяться назад у легалізований обіг. Цей спосіб досить популярний для відмивання краденої криптовалюти, оскільки дозволяє дуже швидко «замести сліди», тим більше що в таких гральних сервісах ні про яку верифікацію клієнта не йдеться.

Гроші легко вводяться в обіг у вигляді «виграшу» (у змові з власниками сайту) або як доходи казино. За сучасних умов цей метод знаходиться у новій формі Інтернет-казино, а отже, немає необхідності вводити готівку в касу, адже є змога поповнити баланс через Інтернет, термінал чи банк [12].

У світлі останніх світових подій трендом 2020 року стало відмивання доходів у зв'язку з пандемією коронавірусної інфекції COVID-19. Все більше державних органів, юридичних та фізичних осіб переходять на онлайн-системи для забезпечення віддаленої роботи. Фізичні особи, які перебувають на карантині (або щодо яких прийняті інші обмежувальні заходи), також все частіше звертаються до різноманітних онлайн-платформ для того, щоб підтримувати соціальні зв'язки. Представники кримінального світу для легалізації незаконних доходів використовують ситуацію з COVID-19 шляхом формування багатоманітних схем.

Економічна криза, викликана COVID-19, призвела до збільшення кількості шахрайських схем з інвестиціями, включаючи рекламні кампанії, в яких обманним чином заявляють про те, що продукція або послуги певних акціонерних компаній відкритого типу можуть запобігти, виявити або вилікувати COVID-19. Так, акції з мікрокапіталізацією зазвичай випускаються дуже невеликими компаніями, можуть бути особливо уразливі для шахрайських схем з інвестиціями, оскільки ці акції дуже дешеві, а загальнодоступної інформації про них дуже мало. Все це призводить до поширення недостовірної інформації про компанії. Так, останнім часом різко збільшилася кількість соціо-інженерних атак, особливо фішингових електронних листів і мобільних повідомлень, що розсилаються як спам [13]. У межах цих атак використовуються посилення на шахрайські сайти або шкідливі вкладення з метою отримати особисті платіжні дані.

Інструмент фішингових сайтів добре прижився і на фоні глобальної пандемії. Зокрема, злочинці використовують у своїх інтересах напружену ситуацію навколо COVID-19 для того, щоб встановлювати шкідливі програми на персональні комп'ютери або мобільні пристрої через фішингові атаки шляхом роз-

силання листів по електронній пошті. Так, кіберзлочинці видавали себе за представників Всесвітньої організації охорони здоров'я і відправляли електронні листи і мобільні повідомлення з тією метою, щоб люди натиснули на шкідливі посилання або відкрили вкладення, в результаті чого злочинці дізнавалися їхні логін і пароль [13].

Інші приклади включають у себе ситуації, коли злочинці розсилають SMS-повідомлення, видаючи себе за представників органів влади, з тією метою, щоб люди зайшли на фіктивні сайти державних органів влади, тим самим дозволивши шахраям отримати інформацію щодо їхніх особових рахунків та/або відомостей особистого характеру про їхні логіни і паролі [13].

Хоча ці типи схем вимагають певного рівня витонченості, нинішня пандемія COVID-19 відкрила ще багато сфер, де шахраї можуть легко ввести в оману велику кількість людей, які налякані та переживають за можливі наслідки захворювання, що вразило мільйони.

Зважаючи на розвиток нових технологій та появу у зв'язку з цим нових способів приховування злочинних доходів актуальним питанням є боротьба з відмиванням грошей. Конфлікт між різними фінансовими секторами та відмиванням доходів привів до того, що фінансові установи створили технологічно-інтелектуальну зброю. Сьогодні для ефективної боротьби з різними фінансовими злочинами починають використовувати складні аналітичні технології, такі як машинне навчання.

Моделі машинного навчання можуть бути розроблені, щоб допомогти виявити зміни у поведінці клієнтів, аналізуючи їхні транзакції. Ця методика може бути реалізована для збагачення існуючих пристроїв. Це дає можливість виявити клієнтів із підозрілою активністю на етапі розслідування. Технології нового покоління, зокрема штучний інтелект, здатні значно підвищити ефективність у боротьбі з відмиванням доходів. Зазначається, що машинне навчання та штучний інтелект є найбільш трансформаційними, допомагаючи виявити та деактивувати до 98% випадків, пов'язаних із незаконними операціями [14, 15].

Так, наприклад, у 2020 р. компанія RegTech MAP FinTech представила своє програмне забезпечення, яке покликано допомогти фінансовим компаніям контролювати та перевіряти транзакції з метою запобігання відмиванню грошей. Це програмне забезпечення дозволяє компаніям щодня або в режимі реального часу контролювати транзакції своїх клієнтів для виявлення підозрілої активності. Воно було розроблено з метою допомогти фірмам виконувати свої нормативні вимоги щодо протидії

відмиванню грошей та боротьбі з фінансуванням тероризму [16].

Надаючи банкам реальний глибокий аналіз потоків фінансів у реальному часі, ці технології можуть забезпечити швидку дію та стрімке виявлення підозрілих дій. Штучний інтелект має дві основні переваги для банків, які беруть участь у цій битві: підвищує ефективність розслідування фінансових злочинів та управління ризиками установи [17].

Нові технології однаково використовуються як законослухняними громадянами, так і злочинцями. Тому пріоритетним завданням стає ізоляція однієї групи споживачів від іншої. І для цього потрібне розуміння технологій, а так само використання складних аналітичних систем. Для попередження злочинної діяльності, що пов'язана з відмиванням коштів, можливими методами боротьби є оприлюднення інформації про розкриті схеми відмивання грошей, а також проведення контрзаходів, спрямованих, з одного боку, на попередження таких схем, а з іншого – на їх своєчасне виявлення на рівні фінансових установ. Також доцільним є використання єдиної бази даних про учасників таких схем, доступної для зацікавлених державних органів, а також типові параметри підозрілості осіб та операцій із відмивання грошей.

Висновки. Розвиток широкого кола нових інформаційних Інтернет-технологій став підґрунтям стирання кордонів і переплетення національних економік усього світу, що активно сприяє розвитку легалізації злочинних доходів. Традиційно банки виступають провідними установами, що використовуються для відмивання грошей, проте також набувають популярності використання систем електронних платежів. Більше того, злочинці продовжують розвивати методи відмивання, знаходячи та використовуючи лазівки в системі для переміщення грошей.

Ці злочинці також здатні використовувати нові технології, такі як Інтернет-банкінг, електронні платежі та криптовалюти, для переміщення незаконних коштів через кордон із надзвичайною швидкістю. Це створює складні та шаруваті транзакції, які стають дедалі більшими в реальному часі, ускладнюючи моніторинг та виявлення за допомогою традиційних підходів. У підсумку спостерігається кількісне зростання кримінальної активності у сферах відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

Викриття та припинення схем, пов'язаних із відмиванням корупційних доходів, – основне завдання всіх учасників системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Дослідження виконане у межах держбюджетної науково-дослідної роботи 0120U100473 «Формування інструментарію детінізації еко-

номіки України на основі каузального моделювання траєкторій взаємодії фінансових посередників».

Список використаних джерел:

1. Мироненко Н.М. Легалізація (відмивання) коштів – різні підходи до поняття: бюлетень з обміну досвідом роботи. *МВС України*. 2001. № 136. С. 25–28.
2. Полякова В.В. Легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом (проблеми кримінально-правової кваліфікації) *Наукові записки сучасних вчених: праці 23 міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця, 26 жовтня 2018 р.)*. Вінниця, 2018. С. 34–38.
3. Журавель В. А. Панов М. І., Шепітько В. І., Коновалова В. О. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вид. дім «Ін Юре», 2008. С. 322–335.
4. Иващенко А. С. Кужукина Ю. С. Новые технологии платежей и расчетов как способ отмывания денег. *Перспективы науки и общества в условиях инновационного развития : Агентство международных исследований*. 2018. С.113-115.
5. Віртуальне майбутнє відмивання грошей? *Поліграф. Перша спеціалізована компанія з виявлення брехні* URL: <https://hr-security.ua/ua/v%D1%96rtualne-maybutn%D1%94-v%D1%96dmivannya-groshey> (дата звернення: 28.05.2020).
6. Muskaan Bartlett. How does money laundering work through P2P lending? *Quora*. 2020. URL: <https://www.quora.com/How-does-money-laundering-work-through-P2P-lending> (дата звернення: 2.06.2020).
7. Ahsan Habib. ACFCS Special Contributor Report: Crowdfunding-An unorthodox way of Money Laundering? Definitely maybe. *ACFCS*. 2020. URL: <https://www.acfcs.org/acfcs-special-contributor-report-crowdfunding-an-unorthodox-way-of-money-laundering-definitelymaybe/> (дата звернення: 28.05.2020)
8. Andrew Simpson. Crowdfunding: A Coverfor Money Laundering? *Alessa*. 2020. URL: <https://www.caseware.com/alessa/blog/crowdfunding-cover-money-laundering/> (дата звернення: 29.05.2020).
9. Mirjam Metsik. Crowdfunding platforms and anti-money laundering activities. *Estateguru blog*. 2020. URL: <https://blog.estateguru.co/crowdfunding-platforms-and-anti-money-laundering-activities-aml/> (дата звернення: 26.05.2020).
10. The internet organised crime threat assessment (IOCTA). *Europol*. 2016. URL: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016> (дата звернення: 1.06.2020).
11. Bitcoin і злочинність: як криптовалюти допомагають відмивати гроші / *Finance.ua*. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/432104/bitcoin-i-zlochynnist-yak-kryptovalyuty-dopomagayut-vidmyvaty-groshi> (дата звернення: 8.06.2020).
12. Ethan Baker. How Money Laundering Works in Online Gambling. *Casino.org*. 2019. URL: <https://www.casino.org/blog/money-laundering-in-online-casinos/> (дата звернення: 5.06.2020).
13. Риски отмывания денег и финансирования терроризма, связанные с COVID-19, и ответные меры в области политики. *ФАТФ*. Франция, 2020. URL: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/COVID-19-AML-CFT_rus.pdf (дата звернення: 3.06.2020).
14. How AI and Machine Learning Help Prevent Money Laundering? *Sanction Scanner*. URL: <https://sanctionscanner.com/blog/how-ai-and-machine-learning-help-prevent-money-laundering-64> (дата звернення: 1.06.2020).
15. How artificial intelligence (AI) can help reduce money laundering. *FccedContributor*. 2019. URL: <https://fcced.com/how-artificial-intelligence-help-reduce-money-laundering/> (дата звернення: 29.05.2020).
16. MAP FinTech launches AI-powered solution to boost anti-money laundering compliance. *FinTechGlobal*. 2020. URL: <https://member.fintech.global/2020/04/03/map-fintech-launches-ai-powered-solution-to-boost-anti-money-laundering-compliance/> (дата звернення: 3.06.2020).
17. Niccolo Mejia. Artificial Intelligence for Anti-Money Laundering – An Analysis of Solutions. *Emerj*. 2019. URL: <https://emerj.com/ai-sector-overviews/ai-anti-money-laundering/> (дата звернення: 5.06.2020).
18. Дудоров О.О., Тертиченко Т. М. Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України: монографія. Київ: Ваіте, 2015. 392 с.
19. Мысов С. В. Современные схемы отмывания преступных средств в мире и в России. *Молодой ученый*. 2019. № 45 (283). С. 159–161.

References:

1. Mironenko N.M. (2001) Lehalizatsiya (vidmyvannya) koshtiv – rizni pidkhody do ponyattya [Legalization (laundering) of funds – different approaches to the concept]. *Byuleten z obminu dosvidom roboty. MVS Ukrayiny* [Bulletin on the exchange of experience. Ministry of Internal Affairs of Ukraine], no.136, pp. 25–28. (in Ukrainian).
2. Polyakova V.V. (2018) Lehalizatsiya (vidmyvannya) hroshovykh koshtiv ta inshoho mayna, zdobutykh zlochynnym shlyakhom (problemy kryminal no-pravovoyi kvalifikatsiyi) [Legalization (laundering) of money and other property obtained by criminal means (problems of criminal law qualification)]. Proceedings of the *Naukovi zapysky suchasnykh vchenykh (Ukraine, Vinnytsia, October 26, 2018)*, Vinnytsia, pp. 34–38.
3. Zhuravel V.A., Panov M.I., Shepitko V.I., Konovalova V.O. (2008) *Rozsliduvannya lehalizatsiyi (vidmyvannya) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shlyakhom. Nastilna knyha slidchoho: nauk.-prakt. vydannya dlya slidchykh i diznavachiv.* [Investigation of legalization (laundering) of proceeds from crime. Investigator's desk book: scientific-practical publications for investigators and inquirers]. Kyiv: Vydavnychyy dim «In Yure». (in Ukrainian).
4. Ivashchenko A.S., Kuzhukina Yu.S. (2018) Novyye tekhnologii platezhey i raschetov kak sposob otmyvaniya deneg [New payment and settlement technologies as a way of money laundering]. *Perspektivy nauki i obshchestva v usloviyakh innovatsionnogo razvitiya: Agentstvo mezhdunarodnykh issledovaniy* [Prospects for science and society in the context of innovative development: Agency for International Studies], pp. 113–115. (in Russian).
5. Polihraf. Persha spetsializovana kompaniya z vyavlennya brekhni *Virtualne maybutnye vidmyvannya hroshey?* [Virtual future money laundering?]. Available at: <https://hr-security.ua/ua/v%D1%96rtualne-maybutn%D1%94-v%D1%96dmivannya-groshey> (accessed 28 May 2020).
6. Muskaan Bartlett (2020) How does money laundering work through P2P lending? *Quora*. Available at: <https://www.quora.com/How-does-money-laundering-work-through-P2P-lending> (accessed 2 June 2020).
7. Ahsan Habib (2020) ACFCS Special Contributor Report: Crowdfunding-An unorthodox way of Money Laundering? Definitely maybe. *ACFCS*. Available at: <https://www.acfcs.org/acfcs-special-contributor-report-crowdfunding-an-unorthodox-way-of-money-laundering-definitelymaybe/> (accessed 28 May 2020).
8. Andrew Simpson (2020) Crowdfunding: A Cover for Money Laundering? *Alessa*. Available at: <https://www.caseware.com/alessa/blog/crowdfunding-cover-money-laundering/> (accessed 29 May 2020).
9. Mirjam Metsik. Crowdfunding platforms and anti-money laundering activities. *Estateguru blog*. 2020. Available at: <https://blog.estateguru.co/crowdfunding-platforms-and-anti-money-laundering-activities-aml/> (accessed 26 May 2020).
10. The internet organised crime threat assessment (IOCTA). *Europol*. 2016. Available at: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2016> (accessed 1 June 2020).
11. Finance.ua. *Bitcoin i zlochynnist: yak kryptovalyuty dopomahayut vidmyvaty hroshei* [Bitcoin and crime: how cryptocurrencies help launder money]. Available at: <https://news.finance.ua/ua/news/-/432104/bitcoin-i-zlochynnist-yak-kryptovalyuty-dopomagayut-vidmyvaty-groshei> (accessed 8 June 2020).
12. Ethan Baker (2019) How Money Laundering Works in Online Gambling. *Casino.org*. Available at: <https://www.casino.org/blog/money-laundering-in-online-casinos/> (accessed 5 June 2020).
13. FATF (2020) *Riski otmyvaniya deneg i finansirovaniya terrorizma, svyazannyye s COVID-19, i otvetnyye mery v oblasti politiki* [Risks of money laundering and terrorist financing associated with COVID-19 and policy responses]. France. Available at: https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/COVID-19-AML-CFT_rus.pdf (in Russian) (accessed 3 June 2020).
14. Sanction Scanner *How AI and Machine Learning Help Prevent Money Laundering?* Available at: <https://sanctionscanner.com/blog/how-ai-and-machine-learning-help-prevent-money-laundering-64> (accessed 1 June 2020).
15. FccedContributor (2019) *How artificial intelligence (AI) can help reduce money laundering*. Available at: <https://fcced.com/how-artificial-intelligence-help-reduce-money-laundering/> (accessed 29 May 2020).
16. FinTechGlobal. (2020) *MAP FinTech launches AI-powered solution to boost anti-money laundering compliance*. Available at: <https://member.fintech.global/2020/04/03/map-fintech-launches-ai-powered-solution-to-boost-anti-money-laundering-compliance/> (accessed 3 June 2020).
17. Niccolo Mejia (2019.) Artificial Intelligence for Anti-Money Laundering – An Analysis of Solutions. *Emero*. Available at: <https://emerj.com/ai-sector-overviews/ai-anti-money-laundering/> (accessed 5 June 2020).
18. Dudorov O.O., Tertychenko T.M. (2015) *Protydiya vidmyvannyu «brudnoho» mayna: yevropeyski standarty ta Kryminalnyy kodeks Ukrayiny* [Counteraction to laundering of «dirty» property: European standards and the Criminal code of Ukraine]: monograph. Kyiv: Vaite. (in Ukrainian)
19. Mysov S.V. (2019) Sovremennyye skhemy otmyvaniya prestupnykh sredstv v mire i v Rossii [Modern schemes of laundering of criminal agents in the world and in Russia]. *Molodoy uchenyy* [Young scientist], no. 45 (283), pp. 159–161.